

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia kalastusalueen kokoukseen osallistumaan oikeutettujen tahojen osalta siten, että virkistyskalastajia edustavilla järjestöillä olisi oikeus lähettää kalastusalueen kokoukseen yhteensä kaksi edustajaa. Aikaisemmin kalastusasetuksessa luetellut järjestöt ehdotetaan jatkossa vahvistettavaksi maa- ja metsä-

talousministeriön päätöksellä. Esitykseen sisältyy lisäksi kalastuslakiin tehtävä, hallintolain säätämisestä johtuva tekninen muutos. Niin ikään ehdotetaan kumottavaksi kalastuslaissa tarkoitettujen rikosasioiden oikeuspaikkasäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2009 syksyllä.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Virkistyskalastajien edustus kalastusalueen kokouksissa

Kalastuslain (286/1982) 71 §:n mukaan kalastusalueen jäseniä ovat kalastuskunnat, vesialueen omistajat, kalastusalueella toimivat ammattikalastajien järjestöt ja kalastusalueella toimivat virkistyskalastajien eduista huolehtivat järjestöt. Kalastuslain 73 §:n mukaan ammattikalastajajärjestöt saavat lähettää kukin yhden ja virkistyskalastajia edustavat järjestöt kukin yhden edustajan kalastusalueen kokoukseen. Järjestöistä säädetään tarkemmin kalastusasetuksen (1116/1982) 30 §:ssä.

Suomessa on pitkään toiminut kolme järjestöä virkistyskalastussektorilla: Suomen Kalamiesten Keskusliitto ry, Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry sekä Suomen Urheilukalastajaliitto ry. Järjestöt sopivat vuoden 1999 lopussa yhdistymisestä ja voimavarojensa keskittämisestä. Ne päättivät perustaa yhteisen keskusjärjestön, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:n, jonka perustamiskokous pidettiin tammikuun 2000 lopussa. Perustajajärjestöt jäivät toistaiseksi toimimaan uuden järjestön rinnalla.

Uuden keskusjärjestön toiminta on vakiintunut, ja uudet, perustetut, rekisteröidyt Vapaa-ajankalastajapiirit (13) ovat aloittaneet toimintansa. Käytännössä on esiintynyt josain määrin epäselvyyttä siitä, mitkä järjestöt saavat lähettää edustajansa ja kuinka monta edustajaa kalastusalueen kokoukseen. Kalastusasetuksen 30 §:n 2 momentissa säädetään, että kalastuslain 73 §:n 5 kohdassa tarkoitettuja virkistyskalastajien eduista huolehtivia järjestöjä ovat Suomen Kalamiesten Keskusliitto ry:n, Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry:n sekä Suomen Urheilukalastajain Liitto ry:n alueelliset järjestöt, jotka ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. Kukin edellä mainitun liiton alueellisista järjestöistä on voinut lähettää kalastusalueen kokoukseen edustajansa. Kolmen vapaa-ajankalastusjärjestöjen edustajan nimeäminen kalastusalueen kokoukseen on ollut kuitenkin poikkeuksellista jo siitä syystä, että kaikilla mainituilla keskusjärjestöillä ei ole ollut koko maan kattavaa alueellisten jäsenjärjestöjen verkkoa. Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:n alueelliset vapaa-ajankalastajapiirit kattavat koko maan, ja niillä on noin 360 nimettyä kalastusalue-edustajaa. Kalastusalueita on maassamme noin 220.

Hallintolaki

Kalastuslain 77 a §:ssä on säädökset kalastusalueen toimielimen jäsenen ja toimihenkilön toimimisesta kalastuslain mukaisissa hallinto- ja valvontatehtävissä virkamiehen vastuulla. Puheena olevassa pykälässä viitataan hallintomenettelylakiin (589/1982) sekä tiedoksiannosta hallintoasioissa annettuun lakiin (232/1966). Kyseiset lait on kuitenkin kumottu hallintolailla (434/2003).

Kalastusrikkomusten tuomioistuinpaikkasääntö

Kalastuslain 113 §:ää muutettiin 1 päivänä helmikuuta 2005 voimaan tulleella kalastuslain muuttamisesta annetulla lailla (1066/2004). Muutos tehtiin Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004), jäljempänä *talousvyöhykelaki*, säätämisen yhteydessä eduskunnan lakivaliokunnan muotoilemalla tavalla (ks. UaVM 11/2004 vp ja LaVL 13/2004 vp). Voimassa olevan säännöksen mukaan kalastuslaissa tarkoitetut rikosasiat eli kalastuslain 108 §:ssä säädetyt kalastusrikkomukset käsitellään merilain (674/1994) 21 luvun 1 §:ssä mainituissa käräjäoikeuksissa. Kalastusrikkomukset käsitellään nykyisin ainoastaan Ahvenanmaan, Turun, Vaasan, Savonlinnan, Helsingin, Raaseporin, Kotkan ja Oulun käräjäoikeuksissa.

Kalastusrikkosten, laittoman saaliin kätke-
misen ja yhteisen kalastuspolitiikan rikkomisen osalta ratkaisevaa on, onko teko tehty sisämaassa vai Suomen talousvyöhykkeeseen kuuluvalla merialueella. Talousvyöhykelain 13 §:n mukaan rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikkomuksesta tuomitaan kalastuslain 108 §:n mukaan, kalastusrikoksesta ja laittoman saaliin kätkeminen rikoslain 48 a luvun 2 ja 4 §:n mukaan ja yhteisen kalastuspolitiikan rikkomisesta Euroopan yhteisen yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) 7 §:n 1 momentin mukaan. Talousvyöhykelain 23 §:n mukaan talousvyöhykelaisissa tarkoitetut rikosasiat käsitellään vain merilain 21 luvun 1 §:ssä mainituissa käräjäoikeuksissa. Muualla kuin talousvyöhykkeellä tapahtuneet kalastusrikokset käsitellään edelleenkin oikeu-

denkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) perussäännön mukaisesti eli tekoapaikan toimivaltaisessa käräjäoikeudessa.

Syyttäväviranomaiset ovat kiinnittäneet maa- ja metsätalousministeriön huomiota kalastuslain uuteen oikeuspaikkasäännökseen, jonka on todettu olevan prosessieconomisesti epätarkoituksenmukainen.

2 Ehdotetut muutokset

73 §:n 1 momentin 5 kohta

Kalastuslain 73 §:n 1 momentin 5 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että virkistyskalastajia edustavat järjestöt saavat lähettää yhteensä kaksi edustajaansa kalastusalueen kokoukseen. Muutos on tarpeellinen järjestökentässä tapahtuneiden muutosten takia. Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:n toiminta perustuu sen koko maan kattaviin alueellisiin vapaa-ajankalastajapiireihin, joita on yhteensä kolmetoista.

73 §:n 2 momentti

Kalastuslain 73 §:n 2 momenttia ehdoteaan muutettavaksi siten, että asetuksella säätämisen sijasta 1 momentin 4 ja 5 kohdissa tarkoitetut järjestöt vahvistettaisiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Voimassa oleva asetuksenantovaltuutus on vanhentunut suhteessa perustuslain 80 §:ssä asetettuihin vaatimuksiin. Samalla esitetään kumottavaksi 71 §:n 2 momentti, joka sisältää samantyyppisen asetuksenantovaltuuden. Ministeriön vahvistuspäätöksen arvioidaan olevan asianmukainen tapa muodostaa toteavaksi tarkoitettu järjestöjen luettelo. Esitys turvaa osaltaan myös järjestöjen oikeusturvaa, koska ministeriön päätökset ovat valituskelpoisia sen mukaan kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Harkitessaan 2 momentissa tarkoitettuun luetteloon otettavia kalastusalan järjestöjä ministeriö ottaa huomioon, että järjestö on rekisteröitynyt yhdistys, jonka pääasiallisena toiminta-ajatuksena on sen sääntöjen mukaan jäsenistönsä etujen edistäminen valtakunnallisella ja alueellisella tasolla.

73 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 77 a ja 113 §

Lisäksi 73 § 1 momentin 1 ja 2 kohtiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos viittamalla *kalastuskunnilla* lain 3 §:ssä tarkoitettuihin *osakaskuntiin*.

Kalastuslain 77 a §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen korjaus siten, että siinä viitataan jo kumottujen hallintomenettelylain ja tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain sijasta voimassa olevaan hallintolakiin sekä muutetaan kirjoitusasua vastaamaan nykykäytäntönä olevaa kirjoitusasua. Pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännökset kielilain (423/2003) noudattamisvelvollisuudesta sekä kalastusalueen toimijoiden vahingonkorvausvastuusta, joka määräytyisi vahingonkorvauslain (412/1974) mukaan.

Perustuslain 21 §:ssä tarkoitettujen hyvän hallinnon takeiden on katsottu edellyttävän kielilain soveltamista myös välillisessä valtionhallinnossa. Vahingonkorvausvastuusta koskeva säännös on tarpeen, sillä perustuslain virkavastuuta koskevan 118 §:n mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Lisäksi perustuslain 124 § edellyttää, että muiden kuin viranomaisten hoitamat julkiset tehtävät hoidetaan vaarantamatta perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita.

Kalastuslain 113 § ehdotetaan kumottavaksi. Tällöin kalastusrikkomukset käsiteltäisiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain perussäännön mukaisesti eli tekopaikan toimivaltaisessa käräjäoikeudessa. Talousvyöhykkeellä tehdyn kalastusrikkomuksen oikeuspaikkasäännös on kalastuslaissa tarpeeton, koska siitä säädetään jo talousvyöhykelain 23 §:ssä.

3 Esityksen vaikutukset

Muutokset ovat osin teknisluontoisia, eikä esityksellä ole valtiontaloudellisia vaikutuk-

sia. Esityksellä ei ole myöskään vaikutuksia kansalaisten asemaan. Esityksellä pyritään ajanmukaistamaan lainsäädäntö vastaamaan järjestökentässä ja muussa lainsäädännössä tapahtuneita muutoksia.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, työ- ja elinkeinokeskusten kalatalousyksiköiltä, maaseutuvirastolta, Saamelaiskäräjiltä, Kalatalouden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:ltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto ry:ltä, Suomen Kalamiesten Keskusliitto ry:ltä ja Suomen Urheilukalastajain Liitto ry:ltä.

Ministeriöön toimitettiin kahdeksan kirjallista lausuntoa. Kalastuslain 77 a ja 113 pykälien muutosesityksiin ei kohdistunut huomautuksia. Kalastuslain 73 pykälän muutosesityksiä puolestaan pidettiin tarpeellisina ja kiireellisinä, joskin järjestöjen lausunnoissa kalastusalueiden kokousedustajien osalta eri tavoin muotoiltuina. Kalatalouden Keskusliitto ry:n lausunnossa katsottiin tosin, että tähän asiaan tulee palata kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Lausunnot eivät antaneet aihetta muuttaa lausunnolla ollutta esitystä. Sen sijaan esitystä on muutettu oikeusministeriön laintarkastuksen tekemien huomautusten perusteella ja muutetusta esityksestä on pyydetty lausunnot yllä mainituilta tahoilta. Saadut lausunnot olivat pääpiirteissään samansisältöisiä kuin asiasta aiemmin annetut lausunnot.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2009 syksyllä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 71 §:n 2 momentti ja 113 §, sellaisina kuin ne ovat 71 §:n 2 momentti laissa 1355/1993 ja 113 § laissa 1066/2004, ja
muutetaan 73 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohta ja 2 momentti ja 77 a §, sellaisina kuin ne ovat, 73 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohta laissa 1355/1993 ja 77 a § laissa 693/1999, seuraavasti:

73 §

Kalastusalueen kokoukseen saavat kalastusalueen jäsenet lähettää edustajia seuraavasti:

1) 3 §:ssä tarkoitettu kalastuskuntana toimiva osakaskunta, jossa on vesialuetta vähintään 50 hehtaaria, saa lähettää yhden edustajan;

2) pinta-alaltaan vähintään 50 hehtaarin suuruisten vesialueiden omistajat, jotka eivät kuulu 1 kohdassa tarkoitettuun osakaskuntaan, saavat kukin lähettää yhden edustajan;

5) virkistyskalastajia edustavat järjestöt saavat lähettää yhteensä kaksi edustajaa.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen

järjestöjen luettelon enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan.

77 a §

Kalastusalueen toimielimen jäsenen ja toimihenkilöön sovelletaan heidän toimiessaan tämän lain mukaisessa hallinto- ja valvontatehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Hallinto- ja valvontatehtävässä noudatetaan hallintolakia (434/2003), viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja kielilakia (423/2003). Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2009.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Paula Lehtomäki*

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 71 §:n 2 momentti ja 113 §, sellaisina kuin ne ovat 71 §:n 2 momentti laissa 1355/1993 ja 113 § laissa 1066/2004, ja
muutetaan 73 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohta ja 2 momentti ja 77 a §, sellaisina kuin ne ovat, 73 §:n 1 momentin 1, 2 ja 5 kohta laissa 1355/1993 ja 77 a § laissa 693/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

71 §

71 §

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista järjestöistä.

(kumotaan)

73 §

Kalastusalueen kokoukseen saavat kalastusalueen jäsenet lähettää edustajia seuraavasti:

1) kalastuskunta, jossa on vesialuetta vähintään 50 hehtaaria, saa lähettää yhden edustajan;

2) *kalastuskuntiin kuulumattomien*, pinta-alaltaan vähintään 50 hehtaarin suuruisten vesialueiden omistajat saavat kukin lähettää yhden edustajan;

5) virkistyskalastajia edustavat järjestöt saavat kukin lähettää yhden edustajan.

Asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista järjestöistä.

77 a §

Kalastusalueen toimielimen jäsen ja toimihenkilö *toimii* tämän lain mukaisissa hallinto- ja valvontatehtävissä *virkamiehen vastuulla*. Näissä asioissa on noudatettava, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982), tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966)

73 §

Kalastusalueen kokoukseen saavat kalastusalueen jäsenet lähettää edustajia seuraavasti:

1) *3 §:ssä tarkoitettu* kalastuskuntana toimiva osakaskunta, jossa on vesialuetta vähintään 50 hehtaaria, saa lähettää yhden edustajan;

2) pinta-alaltaan vähintään 50 hehtaarin suuruisten vesialueiden omistajat, *jotka eivät kuulu 1 kohdassa tarkoitettuun osakaskuntaan*, saavat kukin lähettää yhden edustajan;

5) virkistyskalastajia edustavat järjestöt saavat lähettää yhteensä kaksi edustajaa.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen järjestöjen luettelon enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan.

77 a §

Kalastusalueen toimielimen jäsenen ja toimihenkilöön *sovelletaan heidän toimiesaan* tämän lain mukaisessa hallinto- ja valvontatehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Hallinto- ja valvontatehtävässä noudatetaan hallintolakia

ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään viranomaisista.

(434/2003), viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja kieli- lakia (423/2003). Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

113 §

(kumotaan)

Toimivaltaiset tuomioistuimet

Tässä laissa tarkoitettut rikosasiat käsitellään merilain (674/1994) 21 luvun 1 §:ssä mainituissa kärjäoikeuksissa. Toimivaltainen kärjäoikeus on se, jonka tuomiopiiriä lähinnä rikos voidaan katsoa tehdyksi soveltaen, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 4 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Tätä pykälää sovelletaessa näiden kärjäoikeuksien tuomiopiirien rajojen katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 2009.